

EGY TOLDI MIKLÓS ÉS GYÖRGYRE VONATKOZÓ ISMERETLEN OKLEVÉL.

E folyóirat igen tisztelt szerkesztője mutatta ki legelőször történeti adatokkal azt, hogy Ilosvai s következőképen Arany J. Toldi Miklósa és Györgye korántsem képzeletbeli, hanem valódi történeti alakok s a kiknek Ilosvai által megénekelt tettei s körülményei a legsekélyebb ellenmondásban sem állanak a rájuk vonatkozó gyérszámú oklevelek fukar, sovány adataival. A »Katholikus Szemle« 1900-ik évi folyamában pedig dr. Karácsonyi János azon nézetének adott kifejezést, hogy ha az ismeretlenül lappangó, Toldira vonatkozó okleveleket felszínre hozzuk, belőlük nemcsak *negativ*, hanem *positiv* természetű érveket is meríthetünk a Toldi fiuknak Ilosvai által megénekelt szerepeit illetőleg. Ez vezette e sorok íróját arra, hogy a más irányu levéltári kutatásai közben keze ügyébe került, alább hűen közölt, eddig kiadatlan és ismeretlen Toldi-oklevelet e folyóiratban közzé tegye.

A kettős oklevélben (biharmegyei) Mezőpéterdy András Fegyvernek-Peterd nevű birtokának királyi kért parancsra történő ujjahatárolásáról van szó. Ily ténykedésekre a királyi és hiteleshelyi kiküldötteknek törvényes parancs alapján meg kellett hívni az érdekelt szomszédos és határos birtokosokat is; ezen »illetékesek«-en kívül azonban rendszeren nem érdekelttek is: barátok, atyafiak, ismerősök stb. el-el látogattak egy jó szóra és — áldomásra. Ugy látszik, hogy Toldi Miklós és György az *utóbbi minőségben* vettek itt részt; mert bár Toldi nevű birtokuk csak négy kilométerre esett az újjra határolt területtől, de mint a leírásból kitűnik, nem vala határos vele.

Az oklevél a Biharmegyei s Nagyváradai Tört. és Rég. Múzeumban elhelyezett Baranyi levéltárban van s így hangzik:

Capitulum Ecclesiae Variadensis omnibus Christi fidelibus tam praesentibus, quam futuris praesens scriptum inspecturis, salutem in omnium salvatore. Ad universorum notitiam harum serie volumusper venire. Quod Nos Literas Regiae Maiestatis Reambulatorias sigillo suo rotundo minori a tergo consignatas praeceptorie nobis directas omni cum reverentia recepimus in haec verba: Ludovicus Dei Gratia Ungariae, Poloniae, Dalmatiaeque etc. Rex. Fidelibus suis Capitulo Ecclesiae Variadensis salutem et Gratiam. Dicitur nobis in persona Andreae, Filii Johannis, Filii Domini de Meső Peterd Quod Possessio sua Fegyvernek Peterd vocata in Comitatu Bihariensi existens habita apud manus ipsius habita legitima reambulatione novarumque metarum erectione plurimum indigeret. Super quo fidelitati Vestrae firmiter praecipiendo mandamus, quatenus Vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum quo praesente Mathias Pethenye, sin Sebastianus de Boyt, seu Michael de Pariagh, sive Demetrius filius Bodon, de Bodonperts, neve Laurentius filius Marcelli de eadem Meső Petherd, aliis absentibus homo Noster, ad facies dictae Possessionis Fegyvernek Peturd, vicinis et commetaneis ejusdem Universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedentes reambulent ipsam per suas veras metas et antiquas, novas juxta veteres in locis necessariis

exigentes et sublevantes reambulataque et ab aliorum juribus metaliter separatam, et distinctam reliquant eandem eidem, cum universis utilitatibus, pertinentiis jure eidem incumbente perpetuo possidendam, si non fuerit contradictum, contradictores vero, si qui fuerint, evocet ipsos contra eundem Andream Nostram in praesentiam, ad terminum Competentem rationem contradictionis eorundem reddituros, et post haec ipsarum reambulationis metarumque erectionis et renovationis seriem cum cursibus metarum nominibusque contradictorum, et evocatorum, si qui fuerint terminoque assignato Nobis fideliter rescribatis. Datum Budae Feria quinta proxima ante festum Beatae Mariae Magdalenae. Anno Domini Millesimo Trecentesimo octuagesimo secundo. Nos igitur mandatis ipsius Regiae Mattis obedire cupientes, ut tenemur, una cum praefato Mathia Pethenye de Boyth homine suo Regio Nostrum hominem Paulum Presbiterum chori Ecclesiae Nostrae et Rectorem Altaris Sancti Salvatoris, ad praescriptam reambulationem faciendam Nostro pro Testimonio duximus transmittendum, qui tandem exinde ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt, quod ipsi Feria Secunda proxima post Festum Nativitatis virginis gloriosae Mariae nunc preteritum, ad faciem praefatae possessionis Fegyvernekpeturd, vicinis et commetaneis suis videlicet Johannem (sic!) Filium, Alexandri de Vantsod, Ladislaum, Dionisium et Martinum, Filios eiusdem Johannis, necnon Demetrium et Laurentium, filios Marcelli de praedicta Mesópeterd, Nicolaum Ladislaum, Filios Pasmani de Panas ac *Georgium et Nicolaum de Thold* inibi legitime convocatis: et praesentibus accedentes: metas praefatae possessionis Fegyvernekpeturd sub scripto modo reambulassent, et ab aliorum juribus metaliter sic separassent, quod primo a parte meridionali juxta quoddam Fluvium Tekeróér vocatum, ubi exit de ipso ad plagam meridionalem quoddam alveum Kispeterfoka vocatum, et in ripa Fluvii Tekeróér a septentrionali duos metas novas erexissent unam Possessionem Zomojon, Secundam Fegyvernekpeturd, et idem pertransiundo ad plagam Occidentalem satis longum spatium seu ad partem cujusdam novi pontis Zomojonhid vocatum juxta finem ejusdem pontis a parte possessionis Zomojon dicta, unam metam cursualem erexissent, et ibidem cadit in Fluvium ölyves vocatum, in quo satis per largum spatium ad eandem plagam Occidentalem pergit, ubi erit de ipso ad plagam Septentrionalem quoddam rivulum vizmalomtő vocatum qui ad fluvium Boglyas vocatum flueret, et ipsos Fluvios Ölyves et vizmalomtő pro meta cursuali possessionem Zomojon et Fegyvernekpeturd separaret, postea ipsum fluvium Boglyas pertransiundo ad plagam modicum ad occidentem et perveniendo, ad viam Szent Tamásuta vocatam et juxta ipsam duas metas erexissent, quarum una eidem possessioni Zomojon alia possessioni Fegyvernekpeturd separent, post haec pertransiundo eandem viam ad plagam Occidentalem satis longum spatium pergendo juxta quendam rivulum, unam metam cursualem aggregassent, de hinc bonum spatium ad eandem partem Occidentalem, et ad partem cujusdam monticuli Nagyhalom nominatam et ibi a parte Occidentali tres metas antiquas invenissent, quarum una possessioni Fegyvernek Peturd, Secunda Boyt et Tertia Szent Marton, a quibus autem tendendo ad plagam orientalem

per bonum spatium pergit ad quoddam Stagnum Peturdifertó vocatum, idem stagnum pertransiendis a parte Orientali unam metam Cursualem erexissent abinde ad eandem plagam per longum spatium venit una via Szántótut vocata juxta ipsam unam metam cursualem elevassent postea dehinc ad eandem plagam Orientalem per bonum spatium large pergendo, venit iterum via publica Nagyut vocata juxta ipsam viam a parte orientali in fine quarumdam terrarum arabilium tres metas antiquas invenissent, quarum una possessioni Ujlak, secunda Fegyvernekpeturd et tertia Mezőpeterd et ibidem idem Andreas dixit, quod meta suae possessionis Mezőpeterd directe ad plagam orientalem pergit usque terminum metarum quarum una possessioni Ujlak, secunda Buzár, tertia Mezőpeterd distinguerent, ubi reambulationes et metarum consignationes praefatae possessionis Fegyvernek Peturd finivissent, quibus reambulationibus et metarum erectionibus peractis ipsam possessionem Fegyvernekpeturd, modo praedicto reambulatum et ab aliorum juribus, metaliter separatam et distinctam, cum omnibus suis utilitatibus, et pertinentiis praefato Andreae Filio Joannis, Filii Dominici de praedicta Mezőpeterd, jure ei incumbente nullo contradictore apparente, reliquissent perpetue possidendam: in cujus rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes Litteras Nostras privilegiales, appensione sigilli Nostri authentici munimine roboratas duximus concedendas. Datum quinto decimo die termini praenotati. Anno Domini supradicto. Praesentibus Honorabilibus, et Discretis viris dominis Georgio Praeposito, Petro Lectore, Stephano Cantore, et Jacobo Custode, aliisque Canonicis Ecclesiae Nostrae praedictae, Salubriter existentibus et devote.

Közli: ZSÁK J ADOLF.

ADAT A BIHARVÁRMEGYEI SZÍNÉSZET TÖRTÉNETÉHEZ.

Nemzeti irányú színészetünk bölcsőkorának egy érdemes emléke az alább közölt felhívás, melylyel Széchenyi példájának hatása alatt Gencsy L. biharmegyei első alispán 1826 márcz. 18-án a tehetősebb megyei birtokosok, s miként ép a mi esetünk mutatja: a hölgyekhez is fordult, hogy a nemzeti eszme és nyelv fejlődését és térfoglalását a leg-hathatósabban eszközölő, de jelenleg nagy anyagi zavarokkal küzdő nemzeti színészeti ügyet anyagi és erkölcsi támogatásukkal föllendítsék. E felhívás, mely egy félív egyik oldalát tölti be s a megszólításokat és címzést kivéve nyomtatva van, a váradi magyar színészet történetének leghomályosabb (Sándorfi halála utáni) korszakára nézve nyújt biztos tájékozódást és új adatokat. Ezek után csupán azt jegyezzük még meg, hogy eredetije a Biharmegyei és Nagyvárad Tört. és Rég. Múzeumban megőrzés végett elhelyezett Ugray levéltárban található, s itt következik:

Tekintetes Kis Asszony!

Szép példáját adták édes Magyar Hazánk' néhány Oszlop-Emberei a' mostani Ország Gyűlésen, mennyire kívánják Nemzeti Nyelvünket elősegíteni, a' midőn Hazafi készséggel annak kiterjedésére gazdag áldo-